

Mikroekonomické základy mzdové inflace v České republice

Kamil GALUŠČÁK – Česká národní banka, Praha (kamil.galuscak@cnb.cz)

Daniel MÜNICH – CERGE-EI – společné pracoviště Karlovy univerzity a Akademie věd ČR, Praha (daniel.munich@cerge-ei.cz)

Phillipsova křivka, vyjadřující závislost mezi nezaměstnaností a mzdovou inflací na agregátní úrovni, má robustní implikace pro makroekonomickou analýzu a politiku, protože umožňuje odvozovat růst mezd z nezaměstnanosti. Vztah mezi nezaměstnaností a mzdami představuje v ekonomii důležitý vyrovnávací kanál. Základy tohoto vztahu vycházejí především z mikroúrovně (sociální systém, právní rámec vyjednávání mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, mobilita pracovních sil). Studium relace mezi nezaměstnaností a mzdami je důležitou součástí empirických znalostí, které jsou potřebné pro tvorbu vzájemně konzistentních politik na makro- a mikroekonomické úrovni.

Na regionální úrovni lze studovat vztah mezi nezaměstnaností a mzdami pomocí rovnice, která úroveň mezd vysvětluje nezaměstnaností. Koeficient zpožděné mzdy na pravé straně rovnice je testem platnosti Phillipsovy křivky na regionální úrovni.¹ Podle Blanchflowera a Oswalda (1994) je empiricky odhadnutý koeficient zpožděné mzdy blízky nule, což podle těchto autorů zpochybňuje platnost Phillipsovy křivky na regionální, a tím i na agregátní úrovni. Jiní autoři poukazují na to, že odhad koeficientu zpožděné mzdy publikovaný Blanchflowerem a Oswaldem je neplatný (Card, 1995), (Blanchard – Katz, 1997, 1999). Empirická zjištění uváděná v literatuře se nicméně shodují v odhadech elasticity mezd pro většinu zemí. V případě České republiky je dosud publikovaná elasticita v absolutní hodnotě nižší, což indikuje nepružnost mezd v závislosti na nezaměstnanosti (Blanchflower, 2001), (Huitfeldt, 2001).

Naše práce studuje vztah mezi nezaměstnaností a mzdami pomocí modelu částečného přizpůsobení (*partial adjustment model*) na ročních údajích z okresů České republiky v období 1996–2001. Model rozlišuje krátkodobé a dlouhodobé změny mezd v závislosti na změnách nezaměstnanosti. Vzhledem ke krátkosti panelu je důraz kladen na odhad krátkodobé elasticity mezd.² Pozornost je věnována identifikaci skupin okresů, v nichž je mzdová křivka pozorována.

Přítomnost okresních fixních efektů je zohledněna první diferencí veličin. Výsledky odhadu pomocí dvoukrokové metody nejmenších čtverců ukazují, že elasticita mezd je záporná a významná na úrovni pozorované v jiných zemích. Výrazný vliv na odhady má vyloučení okresů Praha, Praha-západ a Praha-východ, případně okresů, které zaznamenaly nejvyšší nárůst nezaměstnanosti v období 1996–2001.³ V těchto okresech kromě nezaměstnanosti rostly v tomto období výrazně i mzdy, což vychyluje odhad elasticity, jestliže jsou do vzorku zahrnuty všechny okresy.

¹ Okresní mzda i nezaměstnanost jsou vyjádřeny v logaritmech. Blanchflower – Oswald (1994) označují termínem mzdová křivka vztah mezi úrovní individuálních příjmů a regionální nezaměstnaností.

² Tento pojem spojujeme s termínem mzdová křivka.

³ Shlukovou (*cluster*) analýzou jsme identifikovali 32 okresů, v nichž vzrostla míra nezaměstnanosti nejvíce v období 1996–2001 (nejvyšší nárůst je pozorován v Praze a okolí). Průměrná nezaměstnanost v těchto okresech dosáhla v roce 2001 průměrné úrovně pozorované ve zbývajících okresech.

Mzdovou křivku pozorujeme pro krátkodobě nezaměstnané, v okresech s nízkou nezaměstnaností a v okresech s nízkým podílem veřejného sektoru. Ve všech těchto případech je růst nezaměstnanosti doprovázen poklesem reálných mezd a naopak. Nepružnost mezd vzhledem ke změnám nezaměstnanosti v okresech s vysokou celkovou, resp. dlouhodobou nezaměstnaností může být způsobena relativně vysokými sociálními dávkami – měřeno relativně k potenciální tržní mzdě, která je nižší než mzda rezervační. Ve veřejném sektoru jsou mzdy určovány na celostátní úrovni, přičemž se nezohledňují místní rozdíly v nezaměstnanosti.

Odhady agregátní Phillipsovy křivky ukazují, že míra nezaměstnanosti v některých skupinách okresů lépe vysvětluje růst celostátní průměrné mzdy než celostátní míra nezaměstnanosti. Predikční schopnosti Phillipsovy křivky založené na srovnání minulých predikcí se skutečností jsou lepší pro průměrnou míru nezaměstnanosti v okresech s převládající nízkou nezaměstnaností po vyloučení okresů, které zaznamenaly nejvyšší nárůst míry nezaměstnanosti v období 1996–2001, ve srovnání s celostátní mírou nezaměstnanosti.

LITERATURA

BLANCHARD, O. – KATZ, L. F. (1997): What We Know and Do Not Know About the Natural Rate of Unemployment. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 11, 1997, no. 1, pp. 51–72.

BLANCHARD, O. – KATZ, L. F. (1999): Wage Dynamics: Reconciling Theory and Evidence. *NBER Working Paper*; 1999, no. 6924.

BLANCHFLOWER, D. G. (2001): Unemployment, Well-Being, and Wage Curves in Eastern and Central Europe. *Journal of the Japanese and International Economies*, vol. 15, 2001, no. 4, pp. 364–402.

BLANCHFLOWER, D. G. – OSWALD, A. J. (1994): *The Wage Curve*. Cambridge, MIT Press, 1994.

CARD, d. (1995): The Wage Curve: A Review. *Journal of Economic Literature*, vol. 33, 1995, pp. 785–799.

HUITFELD, H. (2001): Unemployment, Labour Market Programmes and Wage Determination: Evidence From the Czech and Slovak Republics. *CERGE-EI Discussion Paper*; 2001, no. 54.

SUMMARY

JEL Classification: C23, E24, J31, J64

Keywords: Phillips curve – wage curve – unemployment – partial adjustment model – panel data

The Microfoundations of Wage Inflation in the Czech Republic

Kamil GALUŠČÁK – Czech National Bank, Prague (kamil.galuscak@cnb.cz)

Daniel MÜNICH – CERGE-EI, Prague (daniel.munich@cerge.cuni.cz)

We investigate whether microfoundations might increase the predictive power of macroeconomic models of wage inflation. Results indicate that the Phillips curve delivers more accurate predictions of aggregated wage inflation in districts of prevalently low unemployment. The identification of specific districts is based on our estimates of the unemployment elasticity of wages at the regional level. Real wages adjust to statistical employment changes in districts of low unemployment, low employment share in public sector, and for the short-term unemployed. On the other hand, the welfare system might represent a floor preventing downward wage adjustments in districts of high unemployment and for the long-term unemployed. Although not robust, the results indicate that the regional Phillips curve might exist so that policy implications derived from the aggregated Phillips curve are valid.